

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Ökat samhällsdeltagande och integration av romska medborgare i Europa" (förberedande yttrande)

(2011/C 248/03)

Föredragande: **Ákos TOPOLÁNSZKY**

I en skrivelse av den 15 november 2010 och i enlighet med artikel 304 i EUF-fördraget bad ambassadör Péter Györkös på det ungerska ordförandeskapets vägnar Europeiska och ekonomiska kommittén att utarbeta ett förberedande yttrande om

"Ökat samhällsdeltagande och integration av romska medborgare i Europa"

(förberedande yttrande).

Facksektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 27 maj 2011.

Vid sin 472:a plenarsession den 15–16 juni 2011 (sammanträdet den 16 juni 2011) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 138 röster för, 3 röster emot och inga nedlagda röster.

1. Sammanfattning och rekommendationer

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) välkomnar och uppskattar alla de insatser som Europeiska unionen hittills gjort för att minska segregeringen av romer ⁽¹⁾ och för att främja integreringen av dem i samhället, genom institutionernas resolutioner och lagstiftning samt genom de samsarbetsstrukturer som inrättats och den finansiering som skett via strukturfonderna och andra finansiella instrument.

1.2 EESK vill samtidigt påpeka att dessa samlade insatser inte i någon avgörande utsträckning har bidragit till att minska den diskriminering som många romer utsätts för, eller till att förbättra deras livskvalitet och möjligheter. I vissa fall har deras situation försämrats ytterligare.

1.3 Kommittén understryker att det bara är möjligt att förbättra denna svåra situation genom en integrerad, samordnad och sammanhållen EU-täckande strategi och ett kraftfullt och systematiskt handlingsprogram som omfattar alla politikområden och genomförs på nationell nivå, och därigenom förser enskilda personer och befolkningsgrupper med den kraft och den auktoritet som de behöver för att ta sitt öde i egna händer (ökad delaktighet). Det måste vara möjligt att praktiskt tillämpa detta handlingsprogram på lokal nivå (subsidiaritet).

1.4 EESK välkomnar därför de förslag som Europeiska kommissionen lägger fram i sitt meddelande ⁽²⁾ om en europeisk ram för nationella strategier för integrering av romer fram till

⁽¹⁾ Detta dokument baseras på den definition som finns i ReK:s yttrande om romers sociala och ekonomiska integrering i Europa (EUT C 42, 10.2.2011, s. 23): "[...] begreppet 'rom' som används i detta dokument är en 'paraplydefinition' som även omfattar andra befolkningsgrupper med liknande kulturella kännetecken och en historia som präglas av marginalisering och social utestängning i det europeiska samhället (sinti, zigenare, resandefolket, kalé, ashkali osv.)."

⁽²⁾ KOM(2011) 173 slutlig.

2020, och vi lägger stor vikt vid ett konsekvent genomförande av denna ram både på nationell nivå och på EU-nivå. Kommittén vill dessutom vara med och bidra till denna process.

1.5 Vi anser dock att denna efterlängtade strategi inte lever upp till förväntningarna. Den hade kunnat vara ambitiösare, mer detaljerad och bättre strukturerad.

1.6 EESK anser att man bör föreslå medlemsstaterna att följande element bildar tre pelare (som ska genomföras i samordning) som stöd för en realistisk och genomförbar politik i syfte att integrera romerna, och som särskilt – men inte enbart – avspeglar problemens karaktär och de strategiska prioriteringar som krävs för att ta itu med dem.

a) En vad gäller ras och etnicitet neutral och inkluderande politik där man tar itu med den stora andelen sociala problem och minskar den extrema fattigdomen och avsaknaden av resurser och möjligheter.

b) En politik som stöder ett ökat samhällsdeltagande för dem som anser sig vara medlemmar i en romsk befolkningsgrupp och där man ger positiv uppmärksamhet till den samhällsintegration de har uppnått.

c) En allmän politik och fokusering på att bekämpa rasism.

1.7 Kommittén understryker att man måste involvera företrädare för det lokala civila samhället samt forskare och arbetsmarknadsparter i samråden och i utformningen och genomförandet av politiken. Vi vill också betona att det är viktigt att aktivt involvera romerna själva och företrädare för de romska folkgrupperna i både planeringen och genomförandet på alla nivåer (EU, nationell, regional och lokal), vilket också är avsikten i kommissionens meddelande.

1.8 Vi framhåller att allmänhetens intressen måste företrädas på ett tydligt vis och vi efterlyser därför en systematisk planering och tillämpning samt politisk samordning. Kommittén understryker att det är viktigt att politiken är lokalt förankrad och att angreppssätten anpassas till de verkliga behoven, samt att det ingår en presentation av hur rådande situation ser ut och att det görs en konsekvent utvärdering på permanent och systematisk basis.

1.9 Kommittén vill rikta rådets uppmärksamhet på behovet av att finna en lösning för de romer som inte längre har någon dokumentation om sin nationalitet så att de kan återfå denna. De måste återfå sådan dokumentation för att utan diskriminering kunna få tillgång till EU-medborgarskap. Denna orättvisa måste även fortsättningsvis återfinnas högt upp på dagordningen, fram till dess att frågan är löst.

2. Inledning

2.1 EESK instämmer i den bedömning av situationen som görs i Europeiska kommissionens rapport "Romer i Europa" ⁽³⁾ och i de förslag som framförs i meddelandet om "Integreringen av romerna i samhället och i näringslivet" ⁽⁴⁾.

2.2 Kommittén stöder Regionkommitténs yttrande om "Romers sociala och ekonomiska integrering i Europa" ⁽⁵⁾ och uppmanar till erkännande av och stöd för de lokala myndigheternas och lokalsamhällenas strategiska roll och för en integrerad regionalpolitik.

2.3 Kommittén upprepar det förslag som framfördes i EESK:s förberedande yttrande om "Integration av minoriteter – romer" ⁽⁶⁾ och i synnerhet förslaget att utvidga användningen av de förfaranden som ingår i den öppna samordningsmetoden. Kommittén bekräftar också sin ståndpunkt i resolutionen om "Romernas situation i EU" ⁽⁷⁾, när det gäller försvar av alla europeéers grundläggande rättigheter och bekämpning av diskriminering, rasism och främlingsfientlighet i alla länder.

2.4 Kommittén upprepar budskapet i yttrandet om **Integration och den sociala agendan**, där vi menade att insatserna för att bekämpa diskriminering måste intensifieras genom att man genomför befintliga lagstiftningsinstrument och stärker den offentliga politiken och de sociala åtagandena för att skapa integration ⁽⁸⁾.

2.5 Kommittén instämmer i analysen av situationen och de förslag som läggs fram i Europaparlamentets betänkande om en "EU-strategi för integrering av romer" ⁽⁹⁾.

2.6 Vi accepterar och delar de principer om icke-diskriminering och integrering av personer som hamnat i utanförskap, som ingår i Lissabonstrategin och EU:s stadga om grundläggande rättigheter.

2.7 EESK stöder de tio gemensamma grundprinciper som arbetats fram under samarbetet inom den europeiska integrationsplattformen för romer och som redan blivit allmänt accepterade. Vi fäster även uppmärksamheten på att de bör tillämpas, inte minst på nationell nivå ⁽¹⁰⁾.

2.8 EESK uppskattar att strukturfonderna och andra nationella, regionala och lokala finansieringsinstrument ⁽¹¹⁾ har ställts till förfogande som stöd för genomförandet av politiken för att integrera romer. Kommittén föreslår att finansieringen av denna politik i syfte att öka deltagandet i samhället ska garanteras genom att man använder anpassade förfaranden och erbjuder lämpligt tekniskt stöd som tar hänsyn till frågans mångfacetterade natur, t.ex. tillgång till hälso- och sjukvård, yrkesutbildning, jobb och bostäder.

2.9 EESK välkomnar de förslag som läggs fram i kommissionens meddelande om en europeisk ram för nationella strategier för integrering av romer fram till 2020, och lägger stor vikt vid att denna ram genomförs på ett konsekvent sätt, både på nationell nivå och på EU-nivå. Kommittén vill också vara med och bidra till denna process.

2.10 Kommittén anser dock att detta dokument, som man så länge hållit på att utarbeta, ändå inte till fullo motsvarar förväntningarna. EESK anser att systemet med mål behöver definieras bättre och tydligare med tanke på vilka uppgifter som ligger framför oss, och påpekar att det är viktigt att EU för en öppen social diskussion om denna fråga. EESK understryker att det krävs utvärderingsmekanismer och resultatindikatorer för att insatserna ska bli framgångsrika. Kommittén ser därför de slutsatser som rådet antog i maj och som Europeiska rådet ska anta i juni som en särskilt viktig faktor både i sociala och operationella termer.

2.11 Kommittén påpekar att utestängning och diskriminering av romer leder till betydande sociala kostnader och offentliga utgifter, medan integrering skapar tydliga ekonomiska fördelar ⁽¹²⁾.

⁽³⁾ SEK(2010) 400 slutlig.

⁽⁴⁾ KOM(2010) 133 slutlig.

⁽⁵⁾ Yttrande från Regionkommittén om "Romers sociala och ekonomiska integrering i Europa" (EUT C 42, 10.2.2011, s. 23).

⁽⁶⁾ EUT C 27, 3.2.2009, s. 88–94.

⁽⁷⁾ EUT C 48, 15.2.2011, s. 1.

⁽⁸⁾ EUT C 347, 18.12.2010, s. 19–27.

⁽⁹⁾ Europaparlamentet, INI/2010/2276, 24.11.2010.

⁽¹⁰⁾ I synnerhet vad gäller tydlig, men inte exkluderande målinriktning, ett mellankulturellt utbyte och målet om integrering.

⁽¹¹⁾ Europeiska socialfonden, Europeiska regionala utvecklingsfonden, instrumentet för stöd inför anslutningen, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling/Världsbanken, FN:s utvecklingsprogram.

⁽¹²⁾ "Den stora majoriteten av romer i arbetsför ålder saknar tillräcklig utbildning för att vara attraktiva på arbetsmarknaden. [...] Som ett resultat av detta förlorar de europeiska länderna årligen hundratals miljoner euro, dels i produktivitet, dels i skatteintäkter till staterna. [...] De årliga skatteintäkter man skulle tjäna på att överbygga sysselsättningsklyftan är mycket högre än totalkostnaden för att investera i allmän utbildning för alla romska barn [...] Andelen romer bland den arbetande befolkningen kommer att öka eftersom majoritetsbefolkningarna i Öst- och Centraleuropa åldras snabbt. Romernas likvärdiga deltagande i arbetslivet är nödvändigt om man ska kunna axla de nationella stigande kostnaderna för pensioner, hälso- och sjukvård och andra kostnader för åldrandet." De ekonomiska kostnaderna för utestängning av romer, Världsbanken 2010.

2.12 EESK stöder och deltar i verksamheten inom EU:s nätverk för romer, åriondet för integrering av romer, EU-toppmötet om integrering av romer, toppmötet om jämlikhet, den integrerade plattformen för romers integrering samt den europeiska plattformen mot fattigdom och social utestängning och ett flertal andra former av samarbete, där kommittén företräder det civila samhällets värden i bred bemärkelse.

2.13 Kommittén understryker att unionen och dess institutioner redan har gjort betydande framsteg vad gäller lagstiftning, riktlinjer och finansiering, i syfte att utforma, anta och genomföra integrationsåtgärder som riktar sig mot romer.

2.14 Kommittén är samtidigt oroad över att dessa samlade insatser inte i någon avgörande utsträckning har bidragit till att råda bot på den diskriminering som många romer utsätts för, eller till att förbättra deras livskvalitet och de möjligheter som erbjuds dem. I vissa fall har deras situation till och med förvärrats. Även om en stor majoritet av romerna är EU-medborgare och har exakt samma rättigheter och skyldigheter som alla andra medborgare i medlemsstaterna, så står det klart att de fortfarande konstant utsätts för allvarlig diskriminering på arbetsmarknaden, inom utbildningen, vad gäller bostäder, hälso- och sjukvård och tillgång till allmänna tjänster samt i samband med den fria rörligheten.

2.15 Kommittén är medveten om att situationen för olika romska grupper skiljer sig mycket åt. En del av dem är välintegrerade på de platser där de lever, vare sig det är i städer eller på landsbygden, medan andra lever i fattigdom, har stor brist på resurser och är permanent utestängda från samhället. Slutligen finns det ett fåtal som har en utpräglat nomadisk livsstil, vilket stör dem som de kommer i kontakt med.

2.16 Vi anser att det är nödvändigt att öka delaktigheten i samhället för personer som lever i fattigdom och utsätts för diskriminering. Ett fullständigt självbestämmande kräver att man är fri att välja. I allmänhet är en avgörande faktor i integrationspolitiken att människor har styrkan, verktygen och makten att själva styra sina liv. Det är därför som politiken i sin helhet, tillsammans med de enskilda insatsområdena, måste hjälpa de personer som berörs att utveckla sin förmåga att fatta beslut om sitt eget liv, inom rättsstatens ramar.

2.17 Det är EESK:s orubbliga uppfattning att romerna inte ska ha särskilda rättigheter, men att vi till fullo måste respektera deras EU-medborgarskap och garantera dem alla grundläggande EU-rättigheter och medborgerliga rättigheter. Vi måste också se till att dessa rättigheter respekteras och att de som inte gör det bestraffas, i synnerhet då människor som är ansvariga för att upprätthålla lagen uppträder på ett orättvist och diskriminerande sätt.

2.18 Kommittén påpekar att de romska kvinnorna och barnen samt de äldre och funktionshindrade i oproportionerligt hög grad påverkas av utestängningen, och att den sociala och ekonomiska krisen endast förvärrar detta negativa faktum.

2.19 Kommittén är övertygad om att vi bara kan råda bot på dessa problem genom ett integrerat, samordnat och sammanhållet strategiskt program och genom att följa ett tydligt och systematiskt handlingsätt på alla politikområden. Vi är glada över att EU-institutionerna och EU-organen (inte minst EESK) arbetar tillsammans med den ungerska regeringen, som för närvarande innehar rådsordförandeskapet, för att skapa de förhållanden som behövs för att kunna ta itu med problemen, och kommittén rekommenderar att man under det polska ordförandeskapet håller en ministerkonferens för att diskutera erfarenheterna och resultaten av detta samarbete.

3. Politiska rekommendationer ⁽¹³⁾

3.1 Kommittén noterar att det traditionella sättet att definiera målgruppen romer är baserat på majoritetens uppfattning om vilka som är romer. Även om ett sådant synsätt kan vara användbart t.ex. ur ett forskningsperspektiv och ett effektivt sätt att bedöma den sociala utestängningens art, så är alla metoder för att identifiera romer som baserar sig på yttre tecken på rastillhörighet ett brott mot de grundläggande mänskliga rättigheterna, i synnerhet mot rätten att själv definiera sin identitet. De är dessutom meningslösa och politiskt ohållbara.

3.2 Vi rekommenderar att medlemsstaterna i motsats till de traditionella tillvägagångssätten respekterar den antagna strategiska ramens grundläggande värden och samtidigt uppfyller de "tydliga men inte exkluderande" kraven i de tio grundprinciper som antagits inom plattformen för integrering av romerna. I kombination med de fyra insatsområden som anges i kommissionens meddelande (utbildning, sysselsättning, hälsa och bostäder) kan de skapa tre strategiska politiska infallsvinklar som visar på problemets natur och vilka insatsmöjligheter som finns, och dessa bör tillsammans bilda de tre pelare som en realistisk och genomförbar politik för att integrera romerna bör vila på.

- a) En neutral integrationspolitik, som bortser från ras och etnicitet, där man tar itu med den stora andelen sociala problem och minskar den extrema fattigdomen och avsaknaden av resurser och möjligheter.
- b) En politik som stöder ökat samhällsdeltagande för dem som anser sig vara medlemmar i en romsk befolkningsgrupp och uppmärksammar den integrering i samhället som de har uppnått.
- c) En allmän politik och offentlighet som bekämpar rasism.

3.3 En neutral integrationspolitik, som bortser från ras och etnicitet – allmän tillgång, där man tar itu med den omfattande utestängningen och minskar den extrema fattigdomen och avsaknaden av resurser och möjligheter.

3.3.1 I stället för att fokusera på tecken med anknytning till etnicitet och ras måste en icke-diskriminerande integrationspolitik ta itu med de problem som har att göra med social utestängning, oavsett raskännetecken, t.ex. inom områdena

⁽¹³⁾ I detta avsnitt görs rekommendationer för politiken i allmänhet eller i sitt sammanhang, men på grund av utrymmesskäl kan vi inte gå in på detaljer i alla frågor.

utbildning, sysselsättning (inklusive olika former av sysselsättning, t.ex. entreprenörskap, egenföretagande etc.), hälsa och bostäder, vilket också anges i kommissionens meddelande. Inom denna politik måste man beakta den geografiska koncentrationen av socioekonomiska nackdelar, oavsett sammansättningen (etnisk eller annan) av den grupp av människor som utestängs, och i linje med Europa 2020-strategin prioritera att lösa två särskilda problem.

3.3.2 Den första av dessa prioriteringar är ett konsekvent genomförande av kriteriet "fullständig tillgång". Förutom att få bukt med diskriminering i rättsliga termer så innefattar "fullständig tillgång" också ett krav på fysisk tillgänglighet och användbarhet, anpassning till behov, överkomlighet i pris och kvalitet i linje med standarderna. Syftet är att undanröja rättsliga hinder, men också att se till att allmänna tjänster finns att tillgå i närheten av bostadsområden med hög koncentration av romer och att förbättra kollektivtrafiken till institutioner och tjänster som de har rätt att ha tillgång till på grund av omständigheterna.

3.3.3 Utestängningen från samhället visar sig huvudsakligen i två former: 1) en geografisk och bosättningsrelaterad, och 2) en institutionell, där tillhandahållarna av tjänster (inklusive allmänna tjänster) har att göra med klienter som är utestängda från samhället (den institutionella segregationseffekten).

3.3.4 Det är möjligt att minska omfattningen av utestängningen, för det första genom att fokusera på målinriktade förbättringar av de institutionella förhållandena och på de fattigaste och mest undermåliga bostadsområdena, och för det andra genom att minska fallen av isolering genom reformer som främjar institutionell integrering och avsiktligt arbeta för att öka kontakterna mellan befolkningsgrupperna och samspelet mellan dem.

3.3.5 Fullständig tillgång är en viktig aspekt av de grundläggande målen i Lissabonstrategin, och därför är åtgärder som rör arbetsmarknaden och andra sociala aspekter samt ökad rörlighet och utbildning fortfarande prioriterade frågor. Strategiska dokument har under de senaste åren haft ett förnyat och förstärkt fokus på hälsa, i synnerhet folkhälsa, samt på bostads- och stadsutvecklingsstrategier. Tyngdpunkten har legat på att göra sig av med isolerade bostadsområden, läger och andra segregerade platser, samtidigt som man vill utveckla lokala ekonomier, samhällsbaserade initiativ, mikroföretag (egenföretagare), små och medelstora företag och kommunala tjänster som drivs i offentlig eller privat regi (av icke-statliga organisationer). Att anpassa strategierna för att bekämpa barnfattigdom till strategierna för romerna är en prioriterad fråga (att stödja mödrars tillgång till arbete genom att stärka det kommunala ansvaret för barns utbildning och se till att det i högre grad finns tillgång till förskola och tidiga inlärningsmöjligheter, samtidigt som man beaktar subventioner och incitament för utbildning och vidareutbildning för barn vars föräldrar lever i fattigdom).

3.4 En politik som stöder ökat samhällsdeltagande för dem som anser sig vara medlemmar i en romsk befolkningsgrupp och uppmärksammar den integrering i samhället de har uppnått.

3.4.1 Det är absolut nödvändigt för dem som hävdar att de delar samma identitet att på eget initiativ, tillsammans med sina valda jämlikar och som en befolkningsgrupp kunna välja sin egen väg och bevara det språk, den kultur och de sedvänjor m.m. som utgör grunden för deras identitet. Det är därför den nationella strategin för integrering av romer måste bana väg för att göra det möjligt för dem som hävdar att de har en romsk identitet att utveckla sina egna samhällen och sina egna offentliga forum (medier) och organisationer, och få dem att fungera lika väl som är fallet med andra minoritetsgrupper som drabbas av social utestängning. Det är dessutom viktigt för statliga och icke-statliga fristående romska organisationer att ha samma organisatoriska räckvidd som andra etniska minoriteter och att där så är lämpligt i förhållande till deras antal ha samma ekonomiska stöd som andra etniska minoriteter.

3.4.2 För att detta ska bli verklighet måste möten mellan kulturer, en levande tvåvägsinteraktion och kommunikation samt integration – på grundval av principer, teori och välfungerande metoder inom unionen och institutionerna i Europa – bli en realitet som leder till insatser och blir en del av vardagslivet.

3.4.3 Huvudtanken i den positiva politiken är att göra det möjligt för människor som tillhör en minoritet att göra sin röst hörd och få sina intressen företrädda. Vi måste stödja verktyg och synsätt som hjälper dem att fästa uppmärksamheten på sina sociala handikapp och genomföra en politisk kamp för att komma över dessa handikapp.

3.4.4 En politik för ökad delaktighet i samhället bör innehålla positiva insatser för att främja inträde på arbetsmarknaden för romer, inklusive att nå högre befattningar i näringslivet, den offentliga förvaltningen, politiken, massmedia, forskningen och konsten, samtidigt som man också bör bistå dem med att starta egna små och medelstora företag.

3.5 Politik mot rasism

3.5.1 Målgruppen för strategin mot rasism är samhället i stort. Den politiska dimensionen av denna strategi drivs av en tro på att människor i en dynamisk, utvecklad, rättvis och mänsklig värld uppnår sina samhällspositioner huvudsakligen på grundval av färdigheter och talang, och inte baserat på födelserelaterade fördelar eller handikapp som förutbestämmer vilka möjligheter det finns för att det ska gå bra för dem i livet. På samma sätt bör de inte drabbas av resultatet av den utestängning som de utsätts för. Ärvda yttre tecken som inte går att byta ut, t.ex. kön, ursprung och religion bör inte utgöra grund för diskriminering. Lagar mot diskriminering är de kraftfullaste instrumenten för att garantera att dessa principer tillämpas i praktiken. Det skulle också vara till hjälp om EU-lagstiftningen mot diskriminering till fullo var genomförd på nationell nivå inom de olika insatsområdena och i lagstiftningssystemen. Denna lagstiftning är inte bara effektiv på grund av de straff den medför och deras avskräckande effekt, utan också på grund av att laglydiga medborgare, dvs. majoriteten i ett demokratiskt samhälle, strävar efter att efterleva lagen.

3.5.2 Med tanke på att det är svårare att "avskräcka" människor eller att vänja dem av med fördomar och rasism genom rationella argument, så baserar sig en politik mot rasism främst på beteendemodeller och kommunikationsmönster som sprider en positiv bild av icke-våldsrelaterade modeller för kommunikation, samarbete och problemlösning, baserade på rationella intressen. Samtidigt fördömer de aggressivt och rasistiskt beteende baserat på fördomar och hat. Ur denna aspekt har i synnerhet opinionsbildare, den politiska eliten och massmedia ett särskilt ansvar att bära.

3.6 Starkare faktabaserad karaktär i strategin

3.6.1 Under de två senaste årtiondena har EU gjort betydande framsteg på olika politikområden när det gäller att objektivt bedöma den sociala utestängningen och kampen mot utestängning, genom att resultaten av dessa utvärderingar införlivats i socialpolitiken. Tillgång till statistik är en viktig förutsättning för att kunna tillämpa och utvärdera lämpliga strategier. Trots de insatser som hittills gjorts finns det fortfarande inte mycket statistik vare sig om hela befolkningen eller om målgrupperna. Med tanke på strategins mål måste vi göra framsteg på följande områden:

3.6.2 En politik som är neutral i fråga om ras och etnicitet: För att ytterligare utveckla metoder för att utvärdera olika former av fattigdom och brist på resurser och möjligheter, behövs det insatser för att mäta i hur hög grad utestängningen är koncentrerad, och för att framhäva vilka resultat de åtgärder som vidtagits på grundval av den relevanta politiken har fått. Kommittén rekommenderar att Eurostat och medlemsstaternas statistikorgan lägger till indikatorer på extrem fattigdom och utestängning till sina utestängningsindikatorer, och att de utvecklar principerna om statistiska kvantifierings- och bearbetningsmetoder för att mäta extrem fattigdom och brist på resurser och möjligheter.

3.6.3 På grundval av detta bör medlemsstaterna – inom sina strategier – identifiera territoriella enheter (stadsdelar, kåkstäder, innerstäder, läger, isolerade distrikt, landsbygdsbosättningar etc.) som karaktäriseras av särskilt omfattande utestängning och extrem utestängning i obebodda områden, oberoende av huruvida allmänheten anser att dessa områden bebos av romer eller inte. Kommittén rekommenderar att medlemsstaterna utarbetar stadsplaneringsstrategier för att kunna göra sig av med dessa områden eller göra dem obebodda, genom att inrätta mekanismer som baseras på de fakta som behövs för att övervaka dessa strategier.

3.6.4 En politik för ökat samhällsdeltagande för romer: Handikapp och nackdelar kan bara identifieras om de som hävdar att de har en etnisk identitet ber om att bli registrerade i offentliga register som medlemmar av en bestämd minoritet. Om det inte finns någon sådan begäran måste vi dock kategoriskt och resolut förbjuda alla referenser till ras baserade på raskännetecken i nationella register. Med tanke på att uppgifter om etniska minoriteter är särskilt känsliga måste vi på alla

tillgängliga sätt garantera ett maximalt skydd för personuppgifter, men vi måste också se till att det råder maximal tillgänglighet till insamlade uppgifter om minoriteter.

3.6.5 Samtidigt som vi minskar utestängningen och fattigdomen, och eliminerar de mest extrema formerna av dem, föreslår kommittén att stöd ska ges till språkliga, kulturella, utbildningsrelaterade och samhällsbaserade program i syfte att utveckla det romska samhället, där det verkligen finns en möjlighet att nå de romska bröderna och systrarna.

3.6.6 En politik mot rasism som baseras på forskning både på EU-nivå och på nationell nivå: Det bör vara möjligt att övervaka förändringar i fördomarna gentemot romer, hur stor omfattning sådana fördomar har i olika samhällsgrupper och politikens inverkan på utvecklingen av etniska fördomar och rasism. Vi behöver genomföra medvetandehöjande kampanjer riktade till allmänheten i syfte att bekämpa de utestängande attityder och de rasistiska fördomar som vi ser finns bland befolkningen. Vi bör också se till att de övervakas regelbundet.

3.6.7 Vi rekommenderar starkt att man inte bara övervakar trenderna beträffande fördomar och rasism, utan också de positiva effekter och sociala fördelar som offentliga initiativ och initiativ från det civila samhället leder till, välfungerande metoder för att minska fördomarna mot romer och främlingsfientligheten och förbättra den interkulturella inkluderande integrationen.

3.7 Aspekter av allmänt intresse i genomförandet på nationell nivå

3.7.1 Komplexitet: Kommittén skulle vilja påpeka att vi på ett stort antal områden behöver ta fram åtgärder för att stärka den positiva roll som romerna har i samhället, förbättra deras levnadsförhållanden och främja integrationen av dem. Dessa åtgärder bör föras upp på nivån för en systematisk politik. För att detta ska bli verklighet behöver vi för det första binda faktorer från olika politikområden till varandra, för det andra skapa tvärsektorieella relationer för ett välfungerande styre, och för det tredje inleda ett systematiskt genomförande på politisk nivå. Detta kräver ett enhetligt tillvägagångssätt som är godkänt av alla parter som är involverade i genomförandet.

3.7.2 Alla delar av programmet måste kopplas samman på ett sammanhållet (enhetlighet) och integrerat (konsekvens) sätt. En tredje viktig aspekt av genomförandet är planering och inrättandet av prioriteringar (löpande åtgärder); med andra ord kan realistiska mål endast uppnås via välplanerade stadier och successiva komponenter. Detta kräver en korrekt fungerande samordningsmyndighet som har den efterfrågade kompetensen.

3.7.3 Integrationspolitiken måste planeras och genomföras med fokus på verkliga behov och på ett differentierat och flexibelt sätt som gör det möjligt att beakta särskilda lokala eller regionala drag på bästa möjliga sätt. Integrationsstrategierna bör planeras och genomföras så att de går i båda riktningarna och sker på grundval av ömsesidiga ansträngningar och ömsesidigt inflytande, och så att de syftar till gemensamma fördelar för alla.

3.7.4 En viktig förutsättning för att man ska kunna använda förslagsinfordringar och EU-medel är att villkoren för upphandling och rapportering förenklas. Ett omsorgsfullt utformat genomförande bör lägga det fokus som behövs på kapacitetsbyggande, lämplig samordning och stödet från en engagerad politisk vilja. Att de berörda parternas företrädare involveras i planeringsprocessen är också av avgörande betydelse.

3.7.5 Faktabaserat genomförande – indikatorer: Politiken måste tydligt visa sin effektivitet på ett verifierbart sätt, dvs. den måste visa sig vara effektiv i förhållande till ursprungsmålen. Politiken får inte utsätta oss för större skador och risker än de som den har utformats för att skydda oss ifrån, och inte heller får den vara onödigt kostsam. Det är därför som ett betydande – men otillräckligt – arbete har gjorts för att denna politik i högre grad ska vara faktabaserad. I insatserna för att integrera romerna är det särskilt viktigt att vi inte bara kan utvärdera programmen, utan också politiken i stort. Vi behöver därför både på nationell nivå och på EU-nivå främja en utvecklingskultur, ett starkare kravsystem samt ett standardiserat inrättande av socioekonomiska och sociala resultatindikatorer i statistiken, som alltid refererar till avsedd målgrupp. Vi behöver också en vetenskapligt baserad institutionell utvärderingsfacilitet. Lämplig finansiering för detta syfte måste ordnas.

3.7.6 EESK stöder genomförandet av EU:s ram för nationella strategier för integrering av romer fram till 2020 och de nationella strategier som bidrar till detta, men skulle vilja delta i utvärderingen av denna politik på grundval av sitt mandat från det civila samhället och de inneboende kopplingarna mellan kommittén och civilsamhällesorganisationerna i medlemsstaterna. Kommittén vill delta i samarbetet mellan EU-institutionerna och det organiserade civila samhället och vara en aktiv partner i den europeiska plattformen för integrering av romer och i andra former av strukturerad dialog.

3.7.7 Deltagande och representation: Ingen integrationspolitik kan fungera vare sig i teorin eller praktiken om inte de som berörs är nära involverade i den. Vi måste därför undvika paternalistiska förfaranden som begränsar rättigheter. Samtidigt är det lämpligt att se till att romska gräsrotsorganisationer, företrädare för det lokala civila samhället, forskningsspecialister och arbetsmarknadens parter är så nära och brett involverade i beslutsfattandet, genomförandet och övervakningen som möjligt, vilket också tydligt står i kommissionens meddelande och i

andra relevanta dokument. På målområdena är det särskilt viktigt att vidta positiva åtgärder för att se till att särskilt missgynnade grupper (kvinnor, ensamstående mödrar, personer med främmande modersmål, funktionshindrade m.fl.) kan delta i politiken.

3.7.8 Politikens giltighet, trovärdighet och effektivitet är i hög grad kopplad till en nära involvering och ansvarskänsla hos dem som främst drar nytta av den. Det är därför vi behöver involvera företrädare för de romska befolkningsgrupperna på europeisk, nationell och förstås lokal nivå i utformandet och genomförandet av strategier som främjar integrering av dem (integration genom deltagande).

3.7.9 Social utestängning och dess extrema former går ofta hand i hand – på olika sätt i olika medlemsstater – med beteenden, livsstilar och vanor som skiljer sig från majoritetens (t.ex. resande, särskild verksamhet som att samla in och sälja andrahandsvaror, eller särskilda hantverk). Särskild vikt bör läggas vid dessa särdrag när man utarbetar nationella strategier. I vissa fall är dock de attityder som förknippas med en etnisk grupp uttalat avvikande och kriminella. Att säkerställa en fredlig samexistens mellan motstridiga kulturella normer och ständigt sträva efter att hålla spänningar och motsättningar som förorsakas av skillnader i attityd och beteende inom gränserna för den rättsliga ramen, bör vara mål som definierar de nationella strategiernas särskilda inkluderande natur och samtidigt den särskilda utmaning som de behöver ta sig an. Det är därför viktigt att erbjuda möjligheter till öppen kommunikation och öppna förfaranden som också är tillgängliga för de parter som huvudsakligen berörs, och i denna kontext kommer mångfaldsexperter – inklusive personer av romskt ursprung eller romsk identitet – och socialarbetare att ha en huvudroll både när det gäller allmänna tjänster och EU-program (medling, förebyggande, försonings-tjänster etc.) – i enlighet med kommissionens meddelande.

3.8 Framtidsutsikter

3.8.1 EESK tror att EU tack vare de kombinerade insatserna från EU-institutionerna, regeringarna, medlemsstaterna samt de lokala myndigheterna och lokalsamhällena kan befinna sig vid en historisk vändpunkt. Kanske unionen slutligen kan utforma en politik som gynnar EU:s mest utestängda och missgynnade etniska grupp och som baseras på ett gemensamt synsätt som förhoppningsvis inte mynnar ut i ett kostsamt misslyckande, utan i intelligenta och humana resultat. Kommittén vill ge sitt fulla stöd till denna process och genomförandet av den.

Bryssel den 16 juni 2011

*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

Staffan NILSSON